

สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนในสังคมไทยปัจจุบัน

: กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมในกรุงเทพมหานคร

นางสาว เดือนพิศ ชัยพรหมประสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-972-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013890

I1554246A

Status and Role of Women in the Chinese Family in Contemporary
Thailand : Case Studies of A Conservative Group
in Bangkok Metropolis

Miss Teunpit Chaipromprasith

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนในสังคมไทยปัจจุบัน
: กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมในกรุงเทพมหานคร

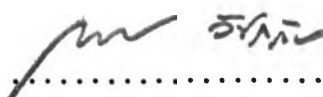
โดย นางสาว เดือนพิศ ชัยพรหมประสิทธิ์

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

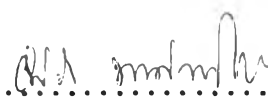
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์ จันทวานิช

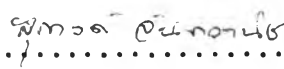

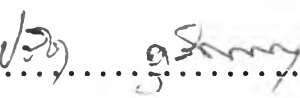
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์ จันทวานิช)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุณินทร์พันธุ์)

เดือนพิเศษ ชัยพรหมประสิทธิ์ : สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนในสังคมไทย
ปัจจุบัน : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมในกรุงเทพมหานคร (Status and Role of Women
in the Chinese Family in Contemporary Thailand : Case Studies of A
Conservative Group in Bangkok Metropolis.) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุภางค์
จันทวานิช, 157 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในชีวิตประจำวันภายในครอบครัวในสังคมไทยปัจจุบันว่ามีสถานภาพและบทบาทเป็นเช่นใด ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนมีสถานภาพเป็นเช่นในปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาถึงทัศนคติที่และความคาดหวังของสตรีจีนที่มีต่อ เรื่องสถานภาพและบทบาทของคนในครอบครัว

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษานี้ได้มาจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดจากสตรีจีนแต่จิวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตบางรัก เขตยานนาวา เขตพระนคร และเขตสัมพันธวงศ์ โดยได้เลือกกลุ่มกลุ่มการศึกษาขึ้นมาทั้งหมด 20 ครอบครัวในจำนวนนี้มีสตรีจีนแต่จิวที่อยู่ในขอบเขตที่ทำการสัมภาษณ์ได้ 31 ราย

ผลการวิจัยพบว่า สตรีจีนในปัจจุบันมีสถานภาพและบทบาทที่สูงขึ้นกว่าเดิมในบางเรื่อง สตรีรุ่นใหม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมบุรุษ มีสิทธิในการเลือกคู่สมรสเอง สามารถประกอบอาชีพนอกบ้านได้ มีโอกาสในการเที่ยวเตร่นอกบ้านเพิ่มขึ้น มีส่วนในการอบรมปกครองและเลี้ยงดูบุตร สตรีมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในครอบครัวมากขึ้น นอกจากนี้ในบางครอบครัวสตรียังเป็นผู้ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินในครอบครัว อย่างไรก็ตามแม้สตรีจีนจะเป็นที่ยอมรับในครอบครัวมากขึ้น แต่ก็มีข้อผูกพันในสองประการคือบุตรชายยังคงมีความสำคัญมากกว่าบุตรสาว ทั้งนี้เพราะบุตรชายจะเป็นผู้สืบทอดวงศ์ตระกูลต่อไป ในขณะที่บุตรสาวไม่มีบทบาททางด้านนี้ ทำให้สิทธิในการครอบครองทรัพย์สินมรดกและการรับมรดกตกอยู่กับบุตรชายทั้งหมด และถึงแม้สตรีจีนจะมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจในการช่วยเหลือครอบครัวเพิ่มขึ้น แต่หน้าที่ในการทำงานบ้านก็ยังคงเป็นภาระรับผิดชอบของสตรีแต่เพียงผู้เดียว

ในแง่ปัจจัยที่มีผลต่อสถานภาพของสตรี การวิจัยครั้งนี้ได้พบว่าระดับการศึกษา อายุ ระดับฐานะอายุ การประกอบอาชีพ และรูปแบบของระบบครอบครัวและเครือญาติ ทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจนั้นไม่พบว่าก่อให้เกิดความแตกต่างในสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรณีศึกษาเกือบทั้งหมดมีฐานะเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง จึงไม่มีความแตกต่างกัน

สตรีจีนมีทัศนคติและความคาดหวังว่าจะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวเท่าเทียมกับบุรุษ สตรีต้องการอิสระเสรีภาพทั้งในด้านความคิดเห็นและการดำเนินชีวิต สตรีต้องการให้บุรุษยอมรับในความสามารถและตระหนักถึงความสำคัญของสตรีที่มีต่อครอบครัว นอกจากนี้สตรียังมีความคาดหวังว่าบุรุษควรที่จะช่วยงานในบ้านบ้าง เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของสตรี เหมือนอย่างสตรีได้แบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจจากบุรุษ

ภาควิชาศึกษาศาสตร์และมนุษยวิทยา.....
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.....
ปีการศึกษา 25๒1

ลายมือชื่อนิสิต เดือนพิเศษ ชัยพรหมประสิทธิ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สุภางค์ จันทวานิช.....

TEUNPIT CHAIPROMPRASITH : STATUS AND ROLE OF WOMEN IN THE CHINESE FAMILY IN CONTEMPORARY THAILAND : CASE STUDIES OF A CONSERVATIVE GROUP IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUPANG CHANTAVANICH, Eb.D. 157 PP.

The purpose of this research is to study the status and role of women in everyday life in Chinese family, conditions which cause their present status and role and their expectation regarding their own status and role.

Data used in this study were obtained by interview and close observation of Teachiu Chinese women who live in Pomprab Satrupai, Bangrak, Yannawa, Pranakorn and Sampanthawong Districts. Twenty families have been selected through personal network. Thirty one Teachiu Chinese women from these families were interviewed.

The research suggests that younger generation of Chinese women have better status and role in the family. They have equal access to education compared with men and have right to select their own husband. They can earn their living by working outside and can go out sometimes for personal entertainment. Women have got more right for rearing children and decision making in family activity. Furthermore, in some families, women control the budget of the family. However, Chinese women are deprived of two opportunities. Firstly, Chinese parents still pay more attention to their son rather to their daughter because the son will be successor for the family but not the daughter. Therefore, the son will inherit all properties. Secondly, although Chinese women have improved their economic role to help their families, they are to be responsible for all house work.

Regarding various factors which affect women's status, educational level, age, generation, occupation, family structure and kinship differentiate the status and role of women in Chinese family. It is found out that economic factor does not affect women's status in this study. This may be due to the fact that all case studies are from middle range income and therefore no variation exists.

Chinese women expect to have the same status in their family as men have. They need freedom in decision making and having their own life style. They need men's recognition of their ability and their contribution to the family. Furthermore, women hope to receive men's help in the house work in order to minimize their burden.

ภาควิชา Sociology and Anthropology

สาขาวิชา Sociology

ปีการศึกษา 1983

ลายมือชื่อนิสิต Teunpit Chaipromprasith

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา S. Chantavanich

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำจาก อาจารย์และผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านตลอดจนผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวนามไว้ เพื่อ เป็นเกียรติ ณ ที่นี้คือ

รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์ ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำมาตั้งแต่ใน เรื่องการกำหนดปัญหาและหัวข้อวิทยานิพนธ์ และยังได้เป็นผู้ให้ความกระจ่างต่าง ๆ เมื่อผู้วิจัยมีปัญหา เกี่ยวกับการเขียนวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังได้ให้คำแนะนำในเรื่องการแก้ไขถ้อยคำสำนวนต่าง ๆ ที่ใช้ในการเขียน วิทยานิพนธ์ ด้วยความกรุณาของอาจารย์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงสำเร็จลงด้วยดี

รองศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้ความเอาใจใส่ และให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จไปโดยเร็ว อาจารย์ได้กรุณาอ่านต้นฉบับวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดทุกขั้นตอน และได้ให้คำแนะนำในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนได้ให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนกระทั่งผู้วิจัย เขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็น กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ ที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนชาวจีน

ผู้วิจัยขอถือโอกาสนี้ กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์และผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ไว้ ณ ที่นี้ เพราะถ้าปราศจากความช่วยเหลือและสนับสนุนจากท่านแล้ว ผู้วิจัยคงไม่สามารถทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนที่	ณ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. แนวความคิดและ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
3. ประวัติความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทยและชาวจีนใน 5 เขตใน กรุงเทพมหานคร	30
4. ผลการศึกษากรณีศึกษา 20 กรณี	48
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	114
6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	139
บรรณานุกรม	153
ประวัติผู้เขียน	157

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	จำนวนชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย พ.ศ. 2502-2526.....	36
2	จำนวนประชากรใน 5 เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสัญชาติไทยและจีน.....	43
3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มช่วงอายุและระดับรุ่นอายุ.....	105
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มช่วงอายุและระดับการศึกษาไทยและจีน.....	106
5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มช่วงอายุและการประกอบอาชีพ.....	108
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบอาชีพและระดับการศึกษาทางภาษาไทย และภาษาจีน.....	109
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับรุ่นอายุและระดับการศึกษาไทยและจีน.....	111
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับรุ่นอายุและการประกอบอาชีพ.....	112
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของครอบครัวและการประกอบอาชีพ.....	113

สารบัญแผนที่

หน้า

แผนที่ 1	แสดงพื้นที่ของเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร.....	41
แผนที่ 2	แสดงพื้นที่ของเขตที่ทำการศึกษา 5 เขต ในกรุงเทพมหานคร.....	42